

Broedvogelmeetnet Zoete Rijkswateren 2023

Bernice Goffin
Jelle Abma
Vincent de Boer
Symen Deuzeman

Sovon-rapport 2023/46

Broedvogelmeetnet Zoete Rijkswateren 2023

Bernice Goffin, Jelle Abma, Vincent de Boer & Symen Deuzeman

Sovon-rapport 2023/46

Dit rapport is samengesteld in opdracht van
Rijkswaterstaat - Water, Verkeer en Leefomgeving

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2023

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Rijkswaterstaat - Water, Verkeer en Leefomgeving.

Wijze van citeren: Goffin, B., Abma J., de Boer V. & Deuzeman S. 2023 Broedvogelmeetnet Zoete Rijkswateren 2023. Sovon-rapport 2023/46 / Rijkswaterstaat-nummer BM 23.17. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen, Rijkswaterstaat Lelystad.

Foto's omslag: Vincent de Boer (telgebied Stevensweert-De Brandt) en Jelle Abma (Baardman en Grutto)

ISSN-nummer: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Toernooiveld 1

6525 ED Nijmegen

e-mail: info@sovon.nl

website: www.sovon.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.

Inhoud

1. Inleiding	6
2. Aanpak	7
3. Resultaten	9
3.1. BMP-tellingen	9
3.1.1. Maas	11
3.1.2. Randmeren	13
3.2. Grote Karekiet en andere zeldzame soorten in de noordelijke Randmeren	26
3.2.1. Grote Karekiet	26
3.2.2. Overige zeldzame soorten	27
3.3. Natuurontwikkeling in het Zwarte Meer: ontwikkelingen op Snörre en Kraggenoog in 2023	28
4. Evaluatie	31
Referenties	32

1. Inleiding

In het voorjaar van 2023 heeft Sovon in opdracht van Rijkswaterstaat broedvogeltellingen uitgevoerd in de Zoete Rijkswateren. Het gaat om 12 BMP-telgebieden langs de Randmeren en de Maas, en daarnaast om tellingen van Grote Karekieten en andere zeldzame soorten in de noordelijke Randmeren. In dit verslag wordt de uitvoering van deze tellingen beschreven en worden de resultaten gepresenteerd en toegelicht.

2. Aanpak

In tabel 2.1 wordt een overzicht weergegeven van de gebieden die in 2023 zijn onderzocht en de tellers. De onderzochte gebieden zijn dezelfde als die in 2021. Voor aanvang van het veldwerk zijn de noodzakelijke vergunningen voor betreding van de gebieden aangevraagd bij de terreinbeheerders en verkregen. Goedkeuring van de broedvogeltellingen in verband met de Natuurbeschermingswet (voor de Randmeren) is ook verleend door het bevoegde gezag.

Het veldwerk in de BMP-telgebieden is uitgevoerd volgens de BMP-B methode (zes integrale telrondes verdeeld over de periode eind maart-juli, inclusief nachtbezoek) (Vergeer *et al.* 2023). In aanvulling op de BMP-B-soorten zijn in ieder geval de volgende algemene, maar typische Zoete Rijkswateren-soorten, gekarteerd: Wilde Eend, Meerkoet, Waterhoen, Kleine Karekiet en Rietgors. In sommige telgebieden zijn deze alleen in een vast begrensd deel ervan geteld of langs transecten. De bepaling van territoria is sterk

gestandaardiseerd door de geautomatiseerde bepaling ervan met de online autoclustering van Sovon, op basis van de ingevoerde waarnemingen per bezoekronde.

De Grote Karekieten zijn vlakdekkend onderzocht in de vier noordelijke Randmeren (Drontermeer, Vossemeer, Ketelmeer en Zwarte Meer) door speciaal gericht op deze soort drie integrale gebiedsbezoeken te brengen in mei/juni, deels per kano en deels per voet/fiets. Tijdens deze bezoeken zijn ook alle andere waarnemingen van zeldzame soorten (zogenaamde LSB-soorten) verzameld. Volgens de soortspecifieke criteria uit Vergeer *et al.* (2023) zijn uit de waarnemingen van de bezoeken de territoria afgeleid. Deze zijn gedigitaliseerd in GIS. Na bepaling van de territoria zijn de totalen gecontroleerd door de waarnemer zelf en vervolgens nog een keer door de coördinator. Hierbij is onder meer naar de resultaten van voorgaande jaren gekeken, zodat opvallende aantalsveranderingen extra gecontroleerd worden.

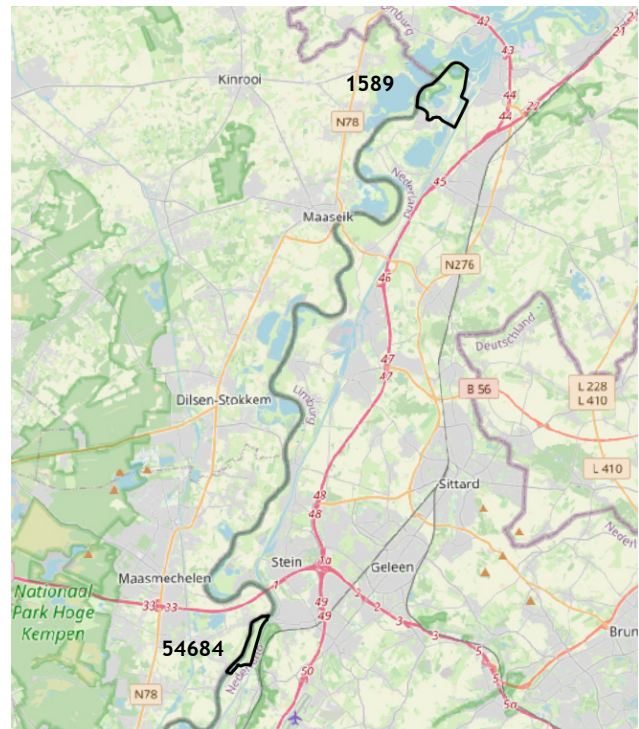
Tabel 2.1. Overzicht van de in 2023 onderzochte telgebieden, tellers en aantal bezoekrondes.

Hoofdwatersysteem	Naam proefvlak	telgebiednr.	teller	n rondes
Maas	Stevensweert-De Brandt	1589	V. de Boer	6
Maas	Geulle aan de Maas	54684	V. de Boer	6
Randmeren	Ketelmeer-oost	2261	S. Deuzeman	6
Randmeren	Ramsgeul	2262	S. Deuzeman	6
Randmeren	Zwarte Meer	2263	S. Deuzeman	6
Randmeren	Zwarte Meer Kadoelersluis	2264	S. Deuzeman	6
Randmeren	Gooimeerkust-west	2265	J. Abma	6
Randmeren	Gooimeerkust-oost	2266	J. Abma	6
Randmeren	Korte Waarden	2267	J. Abma	6
Randmeren	Kampnieuwstad	2268	J. Abma	6
Randmeren	Eempolder-oost	2287	J. Abma	6
Randmeren	Eempolder/Maatpolder-Buitendijks	2288	J. Abma	6
Grote Karekiet en andere zeldzame soorten				
Randmeren	Zwarte Meer / Ketelmeer		S. Deuzeman	3
Randmeren	Dronter- en Vossemeer		R. Foppen	3

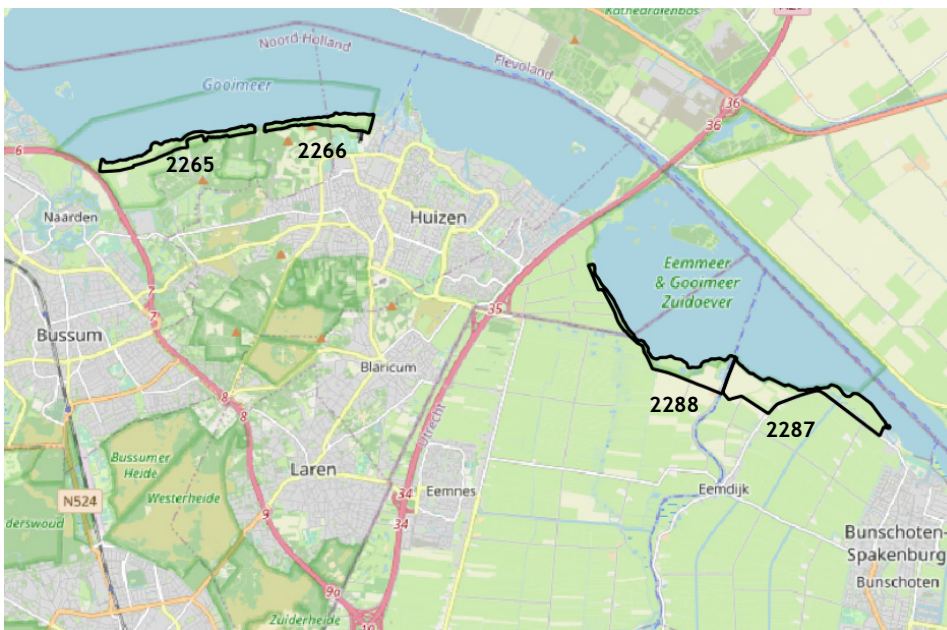
Nieuw in 2023 is dat in BMP-B gebieden waar grote oppervlaktes riet staan, de gemaaide gedeeltes in kaart zijn gebracht. Dit is gedurende de eerste telronde van het jaar vastgelegd en ingetekend in GIS.

2.1. Randmeren-nord

2.3. Maas

2.2. Randmeren-zuid

Figuur 2.1 - 2.3. Ligging van de in 2023 onderzochte BMP-telgebieden. Bron kaartlaag: OSM.

3. Resultaten

3.1. BMP-tellingen

De resultaten van de BMP-tellingen per telgebied (aantal territoria per soort) zijn opgenomen in tabel 3.1. Daaronder wordt per hoofdwatersysteem (Maas en Randmeren) per telgebied ingegaan op opvallende gebiedsveranderingen en opvallende aantallen van broedvogelsoorten.

Tabel 3.1. Overzicht broedvogels BMP-telgebieden 2023. Er zijn dit jaar geen soorten in transecten geteld i.v.m. een opdracht van Natuurmonumenten om alle soorten langs Ketelmeer-oost en Zwarte Meer te tellen.

In alle plots geteld	Soortnaam	Maas		Randmeren											
		Geulle aan de Maas	Stevensweert-De Brandt	Eempolder/Maaspolder-Bu	Eempolder-oost	Gooimeer-kust-oost	Gooimeer-kust-oost, sub	Gooimeer-kust-west	Gooimeer-kust-west, sub	Kamper-nieuwstad	Ketelmeer-oost	Korte Waarden	Ramsgeul-transect	Zwarte Meer Kadoelsluis	Zwarte Meer-transect
	Plotnummer ->	54684	1589	2288	2287	2266	5193	2265	5192	2268	2261	2267	2262	2264	2263
X	Grote Canadese Gans		6	2	1					2		2			
X	Brandgans			3							6				
X	Grauwe Gans	9	37	25	24	1		1		13	34	25	13	2	14
	Soepgans		2												
X	Knobbelzwaan	1	6	2	2			1		8	4	12	1	1	1
X	Nijlgans	2	3	1							2	1			
X	Bergeend		1	5	2						2	1	1	1	1
X	Zomertaling			1	1								2		1
X	Slobeend			1	2							1			
X	Krakeend	4	8	12	11			2		3	7	3	16	1	8
X	Wilde Eend	11	22	7	10				4	2	6	4	8	2	8
	Soepeend	1	2		2							1			
X	Wintertaling												1		3
X	Krooneend											5		1	
X	Tafeleend		1							6		2	2	2	3
X	Kuifeend		9	3	1					6	6	4	3	2	2
	Fazant	7	2	2						2	4		1		1
X	Koekoek	1	1	1	1	1		2		1	2	2	3	1	1
	Holenduif		1	1										1	
	Houtduif	2	24	4	5					1	3	1	3	2	
X	Waterral			1	2			4		1	6	1	7	2	8
X	Porseleinhoen					1									
X	Waterhoen		1	4	8	8	3		1	3			2		1
X	Meerkoet	10	13	23	25	20	8		21	27	10	35	18	7	13
X	Dodaars							1		3	1		1	2	1
X	Fuut		6	31	28	15		24		14	21	19	9	4	9
X	Scholekster		1	6	4						1	3			
X	Kluut				2										
X	Kievit			12	11	1				5		10			
X	Bontbekplevier			1											
X	Kleine Plevier			1	2							5			
X	Grutto			5	1										
X	Watersnip					1									
X	Tureluur			12	6										
X	Roerdomp			1							3	1	2	1	2
X	Sperwer												1		
X	Havik		1												
X	Bruine Kiekendief				1				1	2	1	1			1
X	Zeearend												1		
X	Buizerd		2		1						1	1	2		
X	IJsvogel			1									1		1
	Grote Bonte Specht		5			1					2	1	1	1	
X	Groene Specht		2												

In alle plots geteld	Soortnaam	Maas		Randmeren											
		Geulle aan de Maas	Stevensweert- De Brandt	Eempolder/ Maatpolder-Bu	Eempolder- oost	Gooimeer- kust-oost	Gooimeer- kust-oost, sub	Gooimeer- kust-west	Gooimeer- kust-west, sub	Kemper- nieuwstad	Ketelmeer- oost	Korte Waarden	Ramsgeul- transect	Zwrte Meer Kadoel.sluis	Zwarte Meer-transect
	Plotnummer ->	54684	1589	2288	2287	2266	5193	2265	5192	2268	2261	2267	2262	2264	2263
X	Torenavalk		1	2											
X	Grauwe Klauwier		1												
X	Wielewaal		1								1				
	Gaai		1							1	1				
	Ekster			1	1										
	Zwarte Kraai		10	1	1						1	1		1	
X	Matkop		1												
	Pimpelmees			3						2			2	3	3
	Koolmees	2		3						2		2	4	3	3
X	Baardman			2		3		4		5	33	12	22	3	24
X	Veldleeuwerik	6	1		1										
X	Oeverzwaluw			26											
X	Huiszwaluw									34					
X	Cetti's Zanger			5	4	6		10		2	9	5	4	1	3
X	Staartmees		2			1					2				
	Fitis	8	4										7		8
	Tjiftjaf	10	23	2	2	10				5		10	18	9	12
X	Grote Karekiet												1	4	
X	Rietzanger	1		42	26	10		46		46	59	51	54	12	50
X	Kleine Karekiet	13	1	62	48	84	45		72	78	29	65	81	22	88
X	Bosrietzanger	34	43	3	6	4				18	15	14	14	5	16
X	Spotvogel	1	2								1	1		2	
X	Snor			3		2		4		7	18	10	20	1	16
X	Sprinkhaanzanger	3				1		4		3	5	1	3		3
	Zwartkop	7	27	2		11				2	22	4	8	6	4
	Tuinfluiter	12	13	3		5				2	31	8	9	6	9
X	Braamsluiper					1				2	1				1
X	Grasmus	22	36		1	8		7		4	9	3	8	10	8
	Winterkoning	3		5	2	11				5		10	11	2	6
X	Boomklever										1				
	Boomkruiper		13			5					3			1	
	Spreeuw		11							1	2			2	
	Zanglijster	6	9			4					2		1		1
X	Grote Lijster							1							
	Merel	16			1					2		1	3	4	1
X	Grauwe Vliegenvanger		2			1					1				
X	Blauwborst	10	2	5	10	4		3		10	18	4	19	6	13
X	Nachtegaal		8			2		1			6				
X	Zwarte Roodstaart		2												
X	Roodborstapuit	6	12					3		5	2			4	
	Huisemus				3										
	Heggenmus	1	9							1	6	1	3	1	
X	Gele Kwikstaart	9	6	2	3					1	4	1	1	1	
X	Witte Kwikstaart	1	7	2							2				
X	Graspieper	3	10					3		1	1				
	Vink	5		2						1			4	5	4
	Groenling		4	3									1	2	1
X	Kneu	8	8	1	2			2		5	5		4	5	3
X	Putter	3	12	4	2					1	4		3	2	2
X	Rietgors	12	4	16	18	18	12		19	24	42	17	42	10	40

3.1.1. Maas

Stevensweert-De Brandt -1589

Dit 330,1 ha grote telgebied tussen Stevensweert en Maasbracht is in 2019 voor het eerst opgenomen in het professionele veldwerk voor het broedvogelmeetnet Zoete Rijkswateren. Tot en met 2015 werd dit telgebied door vrijwilligers geteld. Dit telgebied is grotendeels in beheer bij Natuurmonumenten. Het bestaat uit een mix van open water, ruigtes, struweel en wilgenbos. Er is jaarrondbegrazing met Galloways in twee kuddes. In 2019 en 2021 liepen er ook Koniks verdeeld over twee kuddes, in 2023 waren deze afwezig. Eén particulier perceel wordt begraaasd met waterbuffels, graslanden worden gemaaid. Ten oosten van het dorp zijn enkele akkers.

De toegankelijkheid is prima, maar er zijn meerdere startplekken nodig door de ligging van water (Oude Maas en plassen); het noordelijke deel via de Brandt, het zuidelijke via de jachthaven, het oostelijke langs de Oude Maasweg, maar ook te overluisteren vanaf de westelijke oever van de Oude Maas. Bij hogere waterstanden is een deel lastig toegankelijk. In 2023 is er met dezelfde inspanning als in 2021 en 2019 geteld. Het tweede bezoek in april viel door weersomstandigheden een ruime week later dan in de eerdere jaren. Er is een uitgebreide BMP-lijst geteld met veel aanvullende soorten, in de praktijk kost dit niet veel meer tijd in dit goed toegankelijke terrein.

Eenden kenden een prima jaar in dit proefvlak, Kraakeend (6 naar 8), Wilde Eend (13 naar 22), Kuifeend (3 naar 9) en Tafeleend (0 naar 1) lieten allen een toename zien ten opzichte van 2021. De toename van Nachtegaal ten opzichte van 2019 (3) zette door met acht territoria in 2023 (2021: 7). Graspieper en Roodborsttapuit namen beide toe ten opzichte van 2021, respectievelijk van 7 naar 10 en 8 naar 12. Bij de eerste soort lijkt een toegenomen oppervlakte meer grazige vegetatie in het gebied bij de jachthaven ruimte te bieden aan meer territoria. Vermeldenswaardig was de toename van Tuinfluiter (7 naar 13).

Er hebben zich ten opzichte van 2021 ook weer enkele nieuwe soorten gevestigd: Holenduif (1), Waterhoen (1), Havik (1, nestbouw, maar geen succesvol broedgeval), Zwarte Roodstaart (2) en Wielewaal (1, maar niet uitgesloten dat dit een zingende doortrekker was). Daarnaast was er een succesvol broedgeval van Grauwe Klauwier. De soort bleek ook in 2022 al in het gebied aanwezig (mededeling T. Cuijpers). Matkop was weer aanwezig met één territorium net als in 2019 (in 2021 is de soort niet vastgesteld).

Soorten die in 2021 een territorium hadden, maar in

Figuur 3.1. Kaartje telgebied Stevensweert-De Brandt (1589)

Impressie van Stevensweert-De Brandt (Fotograaf: Vincent de Boer).

2023 ontbraken waren IJsvogel en Sprinkhaanzanger. De eerste soort werd wel waargenomen, maar een nest werd niet gevonden in het proefvlak. Opvallende afnames zijn te zien bij Fuut (9 naar 6), Zwartkop (32 naar 27) en Grasmus (47 naar 36). Bij Fuut lijkt deze afname structureel, want in 2019 werden er nog 11 territoria genoteerd.

Geulle aan de Maas - 54684

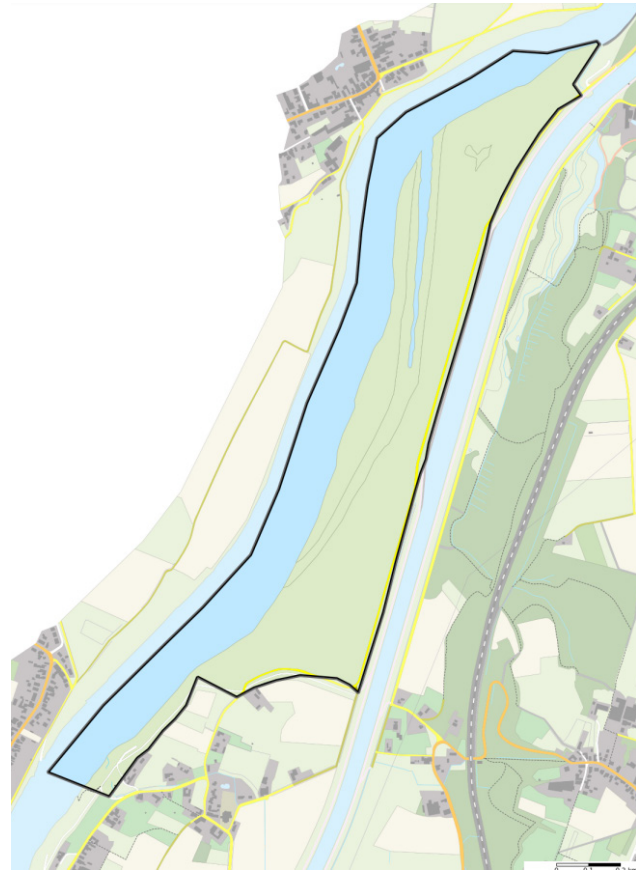
Dit 98,1 ha grote telgebied ligt tussen Geulle en Elsloo in een strook langs de Maas en is in beheer bij Staatsbosbeheer. De toegankelijkheid is goed. Er vindt begrazing plaats met een kudde Galloways. In tegenstelling tot de eerdere jaren waren er in 2023 geen Koniks aanwezig in het onderzoeksgebied. Het gebied is volop in ontwikkeling (<https://www.maasinbeeld.nl/gebieden/geulle-aan-de-maas/>) vanaf 2014.

In 2019 is het voor de eerste keer gekarteerd, gevolgd door 2021 en in 2023 is er weer een jaar aan de reeks toegevoegd. In 2023 is er met dezelfde inspanning geteld als in beide eerdere jaren. In 2023 was de waterstand in de Maas tijdens de eerste twee rondes hoog, waardoor ook de slenk vol met water stond en het inmiddels aanwezige zeer dichte wilgenbos onder water stond. In combinatie met de rijkelijk aanwezige kwel is dit bos slecht toegankelijk, gelukkig is het mogelijk om vanaf de hoge rug aan de westzijde en de weg aan de oostzijde het hele gebied goed te 'overluisteren'. De (snelle) successie met wilgen was in 2021 al opvallend. Inmiddels is het zuidelijke deel van het proefvlak veranderd in een wilgenbos, maar is ook de laaggelegen Maasoever begroeid geraakt met een plaatselijk tientallen meters breed, zeer dicht wilgenstruweel. Bij lage waterstanden is dan het wel mogelijk om ook aan de rivierzijde langs dit struweel te lopen, anders is dit goed te karteren vanaf de hoge rug in het gebied.

De voortschrijdende successie komt ook in 2023 weer in uiting in een verdere afname van Veldleeuwerik (2019: 17, 2021: 11, 2023: 6). Alleen in de meest open stukken grasland werden nog territoria vastgesteld. Gele Kwikstaart hield het iets langer vol, maar ook de aantallen van deze soort nemen af (2019 & 2021: 17, 2023: 9).

Na de vestiging van Fitis, Tuinfluiter en Zanglijster in 2021, namen de soorten, zoals verwacht, toe. Fitis van 1 naar 8, Tuinfluiter van 4 naar 12 en Zanglijster van 2 naar 6 territoria. De vestiging van Zwartkop (7) en Vink (5) geeft aan dat er inmiddels voldoende uitgegroeide bomen in het gebied te vinden zijn.

Soorten van (natte) ruigtes waren stabiel of namen licht af ten opzichte van 2021, nadat er tussen 2019 en 2021 bij alle soorten een toename te bespeuren viel. Ook deze soorten worden ingehaald door de successie. Bosrietzanger was met 34 territoria weer terug op het niveau van 2019, na een piek van 62 territoria in 2021. Sprinkhaanzanger (3), Blauwborst (10) en Rietgors (12) waren stabiel in de natte kwelstukken. De 'droge soorten' Roodborsttapuit (10 naar 6) en Grasmus (27 naar 22) namen licht af. Riet is nog steeds nauwelijks aanwezig in het onderzoeksgebied, maar in de dichte wilgenopslag werden toch 13 territoria Kleine Karekiet

Figuur 3.2. Kaartje telgebied Geulle aan de Maas (54684)

Impressie van Geulle aan de Maas (Fotograaf: Vincent de Boer).

gekarteerd en voor Limburgse begrippen is een territoriale Rietzanger op 1 juni zeker vermeldenswaardig. Er zitten jaarlijks minder dan tien territoria in de provincie.

Watervogels blijven door het dynamische karakter van de Maas met wisselende waterhoogtes en stroomsnelheden lastig te karteren. Er werden Grauwe Ganzen, Nijlganzen, Krakeenden en Meerkoeten met jongen waargenomen in 2023. De aantallen Wilde Eenden namen af ten opzichte van 2021, van 26 naar 11. In 2019 en 2021 was er een territoriale Kleine Plevier aanwezig, deze soort ontbrak in 2023. Hetzelfde geldt voor Kievit, in 2019 en 2021 één territorium in 2023 niet. Hoewel er eind juni (ruim buiten de datumgrens) twee paar met jongen rondliepen waren deze mogelijk afkomstig van de akkers aan de Belgische zijde van de Maas.

3.1.2. Randmeren

Ketelmeer-Oost -2261

Dit telgebied gelegen aan de oostoever van het Ketelmeer heeft een oppervlakte van 91 ha. Het gebied bestaat voor het overgrote deel uit overjarig rietland, brandnetelruigte en oud wilgenbos. Net als in 2021 en 2022 was het rietland in zijn geheel niet gemaaid, dus voor het derde jaar op rij (voor het laatst in 2020, toen het rietland op een drietal plekken over een grote oppervlakte was gemaaid).

Met name in het noordelijke deel van het Ketelmeerplot treedt langs de randen met de zomerdijk veel verbossing op, die overigens interessant zijn voor diverse struweelvogels en Cetti's Zangers.

De Fuut laat sinds 2017 een neergaande trend zien, met jaarlijks tussen de 20-27 territoria. In 2023 waren dit er 21. 2021 was echter een uitzondering van de neerwaartse trend met 32 territoria, mede door koloniaal broeden op een tweetal plekken in het plot (nabij Ramspol in de diepe slenk en bij de oude 'jagersbosjes'). Het koloniale broeden werd in 2023 niet vastgesteld op deze plekken. Een paar Dodaarzen was aanwezig in het stromingsriet langs de buitenste oever.

Ganzen laten een stabiel beeld over de jaren zien, hoewel de Grauwe Gans (34) behoorlijk toe nam ten opzichte van 2020 en 2021. De Brandgans (6) doet het goed de laatste jaren, met een cluster van paren met jongen op 26 juni op het graslandperceel nabij Ramspol. De Roerdomp doet het verrassend goed in het Ketelmeer. In 2021 was er steeds één territorium, in 2022 voor het eerst sinds 1999 twee en in 2023 waren het er zelfs drie. De Bruine Kiekendief was aanwezig met twee paren. Bij de eenden viel de afwezigheid van Krooneend en Wintertaling op. De Krooneend leek zich duidelijk gevestigd te hebben in het plot, want

Impressie van Geulle aan de Maas (Fotograaf: Vincent de Boer).

Figuur 3.3. Begrenzing van BMP-telgebied 2261 - Ketelmeer-Oost.

sinds 2020 werd er elk jaar een paar vastgesteld. In 2023 ontbrak de Krooneend echter weer. Bergeend, Krakeend, en Kuifeend beleefden een gemiddeld jaar. Er waren opvallend weinig Tafeleenden.

De Waterral (6) deed het goed en beduidend beter dan in 2021 (4). Porseleinhoen werd niet vastgesteld (laatste keer in 2020). Deze soort heeft, in tegenstelling tot veel andere moerasvogels, dan ook juist voorkeur

voor lagere oevervegetaties. Andere moerasvogels deden het relatief goed. Er werden iets meer Snorren vastgesteld (18) dan in 2022 (14) en vergelijkbaar met de topjaren 2020 (19) en 2021 (18). De Blauwborst (18) deed het goed. De totalen in 2023 vallen binnen de gemiddelden die jaarlijks worden vastgesteld (15-20 territoria). Rietzanger (59), Sprinkhaanzanger (5) en Bosrietzanger (15) hadden eveneens gemiddelde aantallen. Helaas ontbrak de Grote Karekiet in 2023. Er werd kortstondig een ongepaarde zingende man waargenomen op 29 mei, maar deze verdween weer. Baardmannen (33) herstelden zich goed na de dip in 2021 (27) en was in vergelijkbare aantallen aanwezig als in 2022 (36). De Cetti's Zanger vestigde zich in 2020 voor het eerst, in 2021 zaten er twee en in 2022 al vier territoria. De opmars gaat snel in het Ketelmeer, want in 2023 zijn dit al negen territoria. De soort doet het overal goed in het moeras (-bos) van de Noordelijke Randmeren. De Buidelmees ontbrak, net als in 2021 en 2022.

De Havik ontbrak voor het eerst sinds 1999 in het oude wilgenbos. Het nest was niet in gebruik, maar nog wel aanwezig in de wilg. De Buizerd broedde succesvol in het telgebied. Het is een fraai ontwikkeld bos met oude wilgen met veel liggend en staand dood hout en een zeer weelderige ondergroei. Voor het eerst sinds de reeks begon in 1999 werd een zingende Boomklever vastgesteld. Nachtegalen deden het hier ook weer erg goed (4-7 territoria in 2019-2022, in 2023: 6), na eerdere afnames in de jaren 2015-2018 (1-2 territoria). Er zitten jaarlijks een aantal broedende Spreeuwen

en Grote Bonte Spechten. Bijzonder in 2023 was de Wielewaal, die slechts één keer eerder (in 2019) was vastgesteld. Enkele andere bijzonderheden waren Bruine Kiekendief (2), Scholekster (slechts één keer eerder) en opvallend veel Gele Kwikstaarten (4).

Ramsgeul - 2262

Dit telgebied gelegen aan de zuidoever van het Zwarte Meer heeft een oppervlakte van 66 ha. In de winters van 2016-17 en 2017-18 is het hele plot flink aangepakt in het kader van een Life-project van Natuurmonumenten. Er zijn meerdere slenken gegraven die een open verbinding hebben met het Zwarte Meer, afwateringssloten zijn uitgediept en er is toen veel oud rietland afgeplagd. Langs de oevers van de slenken is al op veel plekken vitale waterrietvegetatie teruggekomen en ook lisdoddevelden. Het telgebied is in beheer bij Rijkswaterstaat. Sinds de herinrichting is het overjarige rietland voor het eerst in de winter van 2021/22 over een aantal grote oppervlakten geklepeld, waardoor er weer eenjarig rietland aanwezig was. Ook in de winter van 2022/23 is er over een behoorlijke oppervlakte overjarig riet geklepeld.

De kartering wordt voor het grootste gedeelte uitgevoerd vanaf de hoge rillen in het proefvlak. De rillen zijn ontstaan tijdens de herinrichting en bestaat uit het plagmateriaal dat op rillen is gezet van destijds. Vanaf de rillen is het proefvlak uitstekend te overzien. Daarnaast wordt er ook vanaf de kades en zomerdijk gekarteerd. Er wordt een vaste loop- en/of vaarroute (met kano) aangehouden over of langs deze rillen.

Een verbost gedeelte in telgebied Ketelmeer-Oost (Fotograaf: Symen Deuzeman).

Sinds de winter van 2020/21 heeft een paar Zeearenden zich gevestigd in het plot. In het voorjaar van 2021 was het aanwezig, maar tot nestbouw kwam het niet. In het najaar en winter van 2021/22 bouwde het paar wel een zeer groot nest in een oude wilg. Dit broedsel mislukte, vermoedelijk in de eifase. De nestboom was begin augustus 2022 plots verdwenen en de boom bleek omgeknakt in het riet te liggen. De stam bleek behoorlijk rot te zijn. Het paar bouwde in het najaar en winter van 2022/23 een nieuw nest in een hoogspanningsmast in het plot, tegen de stromingsriet zone aan van het Zwarte Meer. Dit is uniek, want voor zover bekend is dit het eerste nest van een Zeearend in een hoogspanningsmast in Europa. Het broeden verliep voortvarend en er zaten twee jongen op het nest. De jongen werden met hulp van Tennet op 24 mei gekleur-ringd en opgemeten. Het bleken twee vrouwen te zijn. Eén jong overleed voortijdig (12 juni) om onbekende redenen en het andere jong vloog na 88 dagen succesvol uit op 8 juli.

De Roerdomp beleefde een goed jaar met twee territoria. Ze ontbraken nog in 2021 en in 2022 was er weer één territorium. Ook eenden profiteren van de veel nattere omstandigheden in het plot in de vorm van geulen en slenken. Jaarlijks worden Wintertalingen (1), Zomertalingen (2) en aardig wat Krakeenden (16) vastgesteld. Na een bijzonder goed jaar in 2022 voor de Grauwe Gans (32), waren er in 2023 beduidend minder paren (13), maar vergelijkbaar met 2020 en 2021. Rallen doen het sinds de herinrichting ook goed, met name de Waterral (7), die sinds enkele jaren beduidend hogere aantallen heeft dan de jaren ervoor. Porseleinhoen werd sinds 2018 weer jaarlijks vastgesteld in het plot, maar in 2023 ontbrak de soort weer voor het eerst.

Moerasvogels beleefden een goed jaar, waarbij vooral de aantallen van Snor (20) weer opvielen. Doorgaans gaat om 15-18 territoria in de afgelopen jaren, maar in 2022 waren dat er 22. De aantallen van Rietzanger (51) zijn een goed gemiddelde bekeken over de jaren. 2020 was een topjaar met 75 territoria van Rietzanger. De aantallen van Blauwborst (19) waren ook aan de hoge kant, al worden in sommige jaren ook wel eens 22 of 23 territoria vastgesteld. De Sprinkhaanzanger (3) had een minder jaar, de laatste jaren liggen de aantallen meestal tussen de 4-8. Er was slechts één territorium van de Grote Karekiet aanwezig bij de oude reigerkolonie. Een ongepaarde man zong tussen 16 en 31 mei hard, maar wist geen vrouw te lokken en verdween daarna. Elders langs de buitenste waterrietkragen was alleen op 16 mei en 3 juni kort een zingende man aanwezig. Op deze twee plekken waren ze ook snel weer vertrokken. Baardmannetjes (21) beleefden een gemiddeld jaar. Iets aan de lage kant ten opzichte van

Figuur 3.4. Begrenzing van BMP-tergebied 2262 - Ramsgeul. Gedeeltes waarin het riet 's winters is gemaaid zijn rood gearceerd.

Impressie van telgebied Ramsgeul (Fotograaf: Symen Deuzeman) en een uniek beeld van het zeearendnest in de hoogspanningsmast, met adulte vrouw erbij (Fotograaf: Jacques van der Ploeg).

2019-2022 (25-37), maar in de jaren daarvoor waren de aantallen soms lager.

De Cetti's Zanger vestigde zich in 2022 in het plot met drie territoria en in 2023 waren dit er vier.

De Buizerd bezette twee nesten in vrijstaande oude wilgen in het plot. De Havik is verdwenen uit het plot, mogelijk door aanwezigheid van het paar Zeearenden, dat zich in eerste instantie vestigde op de nestplek van de Havik. Enkele leuke soorten voor het plot betreffen Dodaars (1), IJsvogel (1) en Gele Kwikstaart (1).

Zwarte Meer -2263

Dit telgebied heeft een oppervlakte van 45 ha. Het westelijke deel van het plot is in de winter van 2017/18 flink aangepakt in het kader van het Life-project 'A Better Life for Bittern'. Het oostelijke deel van het plot diende als pilot en hier is in de winter van 2012/13 al flink ingegrepen. Er is een waaier van geulen en poelen ontstaan. Ook zijn grote delen overjarig en verruigd rietland afgeplagd, waarbij het plagsel op rillen is gezet, die nu vooral bestaan uit brandnetelruigte. Her en der slaat wilgenstruweel op. In de winter van 2022/23 is ca. 15% van het plot gemaaid. In augustus 2022 is op enkele kleine natte stukken in het westelijke deel van het plot zomermaaien toegepast om biotoop voor de Porseleinhoen te bevorderen.

Met name op ganzen, eenden en rallen hebben op de ingrepen een sterke aantrekkingskracht. Het aantal Grauwe Ganzen is de laatste jaren toegenomen, maar in 2023 werden iets minder paren vastgesteld (14) dan de twee jaren ervoor. Zeldzamere eenden komen jaarlijks voor, zoals Wintertaling (3) en Zomertaling (1). Ook waren er behoorlijk wat Krakeenden (8).

Sinds 2016 is de Roerdomp hier weer jaarlijks aanwezig, in het natter geworden rietland (de soort ontbrak in de periode 2008-2015). De laatste vier jaren zitten er meestal twee (in 2021: 1). De Cetti's Zanger zit sinds 2019 in het plot op de Vogelringbaan. Inmiddels zitten er drie territoria in het telgebied. De Waterral (8) is al jaren stabiel, met een gemiddelde van tussen de 6-9 sinds 2018.

Porseleinhoen werd geen enkele keer gehoord en een mannetje Grote Karekiet werd slechts eenmaal op 22 mei gehoord in het stromingsriet bij de Vogelringbaan,

Figuur 3.5. Begrenzing van BMP-telgebied 2263 - Zwarte Meer. Gedeeltes waarin het riet 's winters is gemaaid zijn rood gearceerd.

te weinig voor een territorium. De meeste moerasvogels laten een stabiel aantalsverloop zien de afgelopen paar jaar. Ten opzichte van 2022 waren dit Rietzanger (50; 49 in 2022), Snor (16; 17 in 2021 en 22 in 2022) en Blauwborst (13; 20 in 2022, maar in 2020 12 en 2021 13). Baardman kwam net als in 2021 uit op 23 territoria. Enkele andere leuke broedvogelsoorten waren de Dodaars (1), Bruine Kiekendief (1) en IJsvogel (1).

Aangrenzend aan het plot ligt de rietopslag, pacht van Natuurmonumenten. Deze wordt altijd meegenomen met de kartering. Op 23 juni zat hier een Struikrietzanger hard te zingen, maar deze verdween weer snel. Wel wist een paar Grauwe Klauwieren hier met succes te broeden.

Impressie telgebied Zwarte Meer (Fotograaf: Symen Deuzeman).

Zwarte Meer Kadoelersluis - 2264

Dit telgebied ligt aan de oostoever van het Zwarte Meer en loopt van de Kadoelersluis langs de waterrietzone van het Zwarte Meer nabij het Vogeleiland. Een behoorlijk deel van het rietland wordt jaarlijks gemaaid. Her en der blijven plukken overjarige waterrietzones staan. Eén strook is met linten afgezet door de beheerder Natuurmonumenten en hier wordt niet gemaaid. De rietlanden liggen erg gunstig. Bij westenwind en door golfslag van scheepvaart is er sprake van veel dynamiek, waardoor het stromingsriet vaak dikke stengels heeft en in het water staat over grote oppervlakten. Hierdoor is het telgebied bijzonder aantrekkelijk voor Grote Karekieten. In 2023 waren drie mannen actief, waaronder twee met een kleuring (KI en CZ) en twee actieve nesten. Van de nesten mislukte er één door predatie en de ander bracht succesvol jongen groot.

Daarnaast werden er territoria vastgesteld van Roerdomp (1), Snor (1) en Baardman (3). De Rietzanger deed het iets minder dan in 2021 met twaalf territoria (in 2021: 16, maar daarvoor vaak tussen de 7-9). De Blauwborst (6) bleef gelijk aan eerdere jaren. De Cetti's Zanger vestigde zich ook in dit telgebied met één territorium. De fraaie waterrietzones met veel lisdoddevelden zijn verder interessant voor Dodaars (2), Fuut (4), Waterral (2) en Krooneend (1). Langs het fietspad en in het telgebied zelf is houtige opslag aanwezig, wat weer interessant is voor Roodborsttapuit (4), Spotvogel (2), Grasmus (10) en Kneu (5).

Gooimeerkust-West - 2265 (5192)

Dit plot van 40 ha groot ligt aan het Gooimeer en bestaat voornamelijk uit rietland dat wel of deels niet gemaaid wordt. Zuidelijk ligt, aan de rand van de hogere zandgronden, bosgebied bestaande uit wilgenstruwelen, elzen, berken en of eiken. De overgang van bosgebied/struweel richting water is ongeveer 100 – 200 meter breed. De waterrietzone tussen rietland en water is ongeveer 10m breed. Afgelopen jaar, in tegenstelling tot vorig jaar, lijkt het er op dat het aandeel gemaaid rietland kleiner is waardoor een groter deel van de oeverzone met overjarig rietland en waterriet niet gemaaid is. Het oppervlakte gemaaid rietland is dit jaar voor het eerst in kaart gebracht tijdens de 1ste ronde. Tijdens de eerste 3 ronden is het terrein vrij toegankelijk via de gemaaide banen in de oeverzone. De laatste ronden staat het riet 2m hoog dus is het minder overzichtelijk. Dan kan het beste aan de buitenkant langs de rietoever worden gevaren met bijvoorbeeld een kano.

In totaal worden er 32 soorten vastgesteld met in totaal 313 territoria in 2023. De meeste rietvogels laten een toename zien in dit plot. Rietzanger (46), Snor (4) en Bosrietzanger (8) laten de grootste toename zien. Baardman (4) en Cetti's zanger (10) laten een

Figuur 3.6. Begrenzing van BMP-telgebied 2264 - Zwarte Meer - Kadoelersluis. Gedeeltes waarin het riet 's winters is gemaaid zijn rood gearceerd.

Nest van Knobbelzwaan in telgebied Zwarte Meer, Kadoelersluis (Fotograaf: Symen Deuzeman).

Nest van Grote Karekiet in telgebied Zwarte Meer, Kadoelersluis (Fotograaf: Symen Deuzeman).

lichte toename zien. Het aantal Blauwborsten (3) en Koekoeken (2) blijft gelijk aan vorig jaar. De enige rietvogel die een afname laat zien is de Sprinkhaanzanger (4), bijna een halvering ten opzichte van vorig jaar. Mogelijk heeft het kleiner aandeel gemaaid rietland ervoor gezorgd dat een groter geschikt broedbiotoop aanwezig was voor verschillende rietvogels. De Grote Karekiet is eenmaal gehoord op 31 mei. Dit betrof alleen maar één waarneming waar geen territorium van gemaakt kon worden.

De watervogels laten over het algemeen een toename zien. Dit jaar weer een territorium van Dodaars (1). En Waterral (4) is ook beter vertegenwoordigd als andere jaren. Fuut (24) laat bijna een verdubbeling zien ten opzichte van voorgaande jaren. En er is een territorium van Knobbelzwaan (1). Krakeend (2) en Grauwe Gans (1) blijven stabiel ten opzichte voorgaande jaren terwijl Bergeend (1) als enige een lichte afname laat zien. Mogelijk heeft een kleiner aandeel gemaaid rietland in de oeverzone in combinatie met hogere waterstanden ertoe geleid dat de broedvogels van deze moeraszone toe zijn genomen ten opzichte van vorig jaar.

In het westelijk deel van het plot, waar het bos ophoudt, ontstaat een droger rietland waar her en der ook bos of struweelvorming plaats vindt. Dit is terug te zien

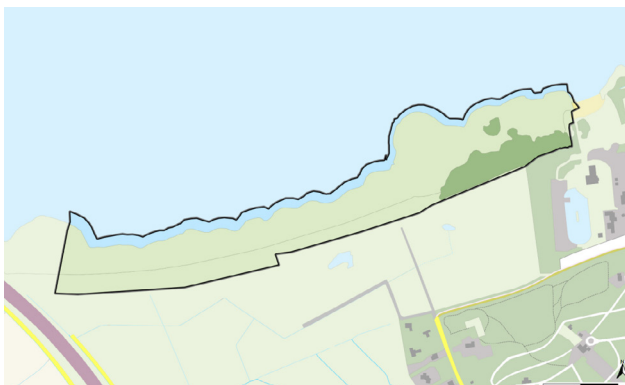
in de toename van soorten als Roodborsttapuit (3), Kneu (2) en ook Grasmus (7). Alhoewel de laatste ook oostelijk in het plot wordt aangetroffen op de rand van bos en rietland.

Graspiepers (3), die veelal worden aangetroffen op en rond de dijk, namen ook in aantal toe ten opzichte van vorig jaar.

De bosvogels laten over het algemeen een afname zien ten opzichte van vorig jaar. Soorten als Boomklever, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Ekster, Gaai en Buizerd werden dit jaar niet als broedvogel vastgesteld, in tegenstelling tot vorig jaar. Nachtegaal (1), Tuinfluiter (14) en Zwartkop (14) namen in aantal af. Zwarte kraai (1) en Zanglijster (3) namen licht toe.

Gooimeerkust-West –sub BMP-E - 5192

De vijf extra soorten (Meerkoet, Wilde Eend, Waterhoen, Kleine Karekiet en Rietgors) zijn alleen in het deelgebied geteld. De meeste soorten laten ten opzichte van vorig jaar een toename zien. Het aantal Kleine Karekieten (72) is bijna verdubbeld ten opzichte van 2022, maar is vergelijkbaar als 2021. Mogelijk heeft het aandeel gemaaid rietland in 2022 er toe bijgedragen dat de aantallen in dit jaar lager waren. Maar misschien waren er ook andere factoren, zoals overwintering van invloed. Landelijke trends zullen hiertoe

Figuur 3.7 en 3.8. Begrenzing van BMP-telgebied 2265 - Gooimeerkust-West, waarin gedeeltes waarin het riet 's winters is gemaaid rood zijn gearceerd (links), en het deelgebied (5192) daarbinnen waar de vijf extra soorten worden geteld (rechts).

mogelijk duidelijkheid over kunnen geven. Het aantal Meerkoeten (21) is ook verdubbeld ten opzichte van 2022. Het is het hoogste aantal in de reeks vanaf 1999. In 2005 (20) werden er vergelijkbare aantallen in dit plot vastgesteld. Het aantal territoria van Waterhoen (1) in dit deelplot is het zelfde gebleven. Wilde Eend (4) laat een lichte achteruitgang zien ten opzichte van 2022 (5). In 2003 werden de hoogste aantallen vastgesteld (8).

Gooimeerkust-Oost – 2266 (5193)

Dit plot van 32ha groot ligt aan de zuidoever van het Gooimeer. Het telgebied bestaat voornamelijk uit rietlanden en zeer vochtige hooilanden dat wel of deels niet gemaaid wordt. Zuidelijk ligt, aan de rand van de hogere zandgronden bosgebied, bestaande uit wilgenstruwelen, elzen, berken en of eiken. De overgang van drogere zandgronden naar moeras en water is ongeveer 200 tot 300m. Direct noordelijk van het bos ligt een groot oppervlak aan nat schraalgrasland met daarin rietkragen in sloten en waar op sommige plekken soms zich wilgenstruwelen ontwikkelen. Noordelijk richting het Gooimeer bestaat het telgebied voor een groot oppervlakte uit overjarig rietland, gemaaid rietland, waterrietzone en een zone waarbij struweel wordt afgewisseld met overjarig rietland. Afgelopen jaar, in tegenstelling tot vorig jaar lijkt het er op dat het aandeel gemaaid rietland kleiner is waardoor een groter deel van de oeverzone met overjarig rietland en waterriet niet gemaaid is. Het oppervlakte gemaaid rietland is dit jaar voor het eerst in kaart gebracht tijdens de 1ste ronde. Tijdens de eerste 3 ronden is het terrein vrij toegankelijk via de gemaaide banen in de oeverzone. De laatste ronden staat het riet 2m hoog dus is het minder overzichtelijk. Dan kan het beste langs de buitenkant langs de rietoever worden gevaren met bijvoorbeeld een kano.

In totaal worden er 28 soorten vastgesteld met in totaal 160 territoria in 2023. Veel broedvogels van rietland en vooral overjarig rietland laten een toename zien. De Baardman (3) is met 2 territoria toegenomen ten opzichte van 2022, Rietzanger (10) en Bosrietzanger (4) laten ook een toename zien. De Snor (2) is ook weer aanwezig in 2023. Ook wordt er tijdens de 3de ronde een Grote Karekiet gehoord. Een tweede waarneming (voor een territorium van belang) wordt helaas niet gedaan.

Blauwborst (4), Cetti's Zanger (6) en ook Grauwe Gans (1) blijven gelijk. Terwijl Sprinkhaanzanger (4) is gehalveerd ten opzichte van 2022 en de Krakeend (0) niet wordt aangetroffen. De meeste soorten van het rietland laten dus een toename zien.

Fuut (15) blijft over de afgelopen 2 jaar gelijk. Dit jaar geen Dodaars of Waterral in dit plot. Wel wordt er

Impressie telgebieden Gooimeerkust-West (Fotograaf: Jelle Abma).

Impressie telgebieden Gooimeerkust-Oost met een gemaaid gedeelte rietland (Fotograaf: Jelle Abma).

tijdens een nachtrond op 31 mei een Porseleinhoen (1) gehoord wat dus een territorium oplevert. Een langdurige noordoosten wind tijdens de eerste 3 ronden tot half mei kan invloed hebben gehad op het ontbreken van bijvoorbeeld Dodaars of Waterral. Golfslag in de oeverzone en overstroming van rietland vond namelijk geregeld plaats.

Kievit (1) en Graspieper (0), de broedvogels die in het natte schraalgrasland gevonden worden, laten een afname zien. Wel wordt hier een baltsende Watersnip (1) op 11 mei waargenomen, wat leidt tot een territorium. De struweelvogels Grasmus (8) en Braamsluiper (1) laten een toename zien, terwijl de Roodborsttapuit (0) niet als broedvogel wordt waargenomen. Een aantal bosvogels laten een lichte toename zien waaronder Boomkruiper (5), Ekster (3), Grauwe Vliegenvanger (1) en Nachtegaal (2). Grote Bonte Specht (1), Zanglijster (4) en Staartmees (1) blijven gelijk. Merendeel van de bosvogels ontbreken of laten een afname zien. Appelvink, Boomklever, Gaai, Goudvink, Kleine Bonte Specht en Putter ontbreken in tegenstelling tot voorgaande jaren en Tuinfluiter (5) en Zwartkop (11) laten beide een afname zien.

Gooimeerkust-oost, sub BMP-E – 5193 -2023

De vijf extra soorten (Meerkoet, Wilde Eend, Waterhoen, Kleine Karekiet en Rietgors) zijn alleen in het deelgebied geteld.

Kleine Karekiet (45) en Rietgors (12) laten een weer een toename zien richting de aantallen die in 2021 werden waargenomen. Mogelijk heeft het te maken met het groter aandeel overjarig rietland dat niet is gemaaid waardoor de aantallen weer eenzelfde niveau hebben. Waterhoenen (3) zijn in dit deelplot

Impressie telgebieden Gooimeerkust-Oost met een mantetje Beardman (Fotograaf: Jelle Abma).

toegenomen en lijken in de afgelopen 3 jaar toe te nemen. Meerkoet (8) laat een lichte afname zien in dit deel van het plot. Mogelijk heeft dit te maken met aanhoudende noordoosten wind en golfslag waardoor Meerkoeten de nestbouw mogelijk hebben opgegeven. Wilde Eend (0) wordt dit jaar niet in de oeverzone waargenomen. Althans geen territoriaal of nest indicerende gedragingen.

Figuur 3.9 en 3.10. Begrenzing van BMP-telgebied 2266 - Gooimeerkust-Oost, waarin gedeeltes waarin het riet 's winters is gemaaid rood zijn gearceerd (links), en het deelgebied (5193) daarbinnen waar de vijf extra soorten worden geteld (rechts).

Korte Waarden - 2267

Het telgebied Korte Waarden is in totaal totaal 93 ha groot en ligt net ten zuiden van Elburg aan het Veluwemeer. Een buitendijks gebied waarbij grasland en akker overgaat in een rietzone met droog en nat rietland. Tussen het water en het rietland ligt vaak een brede waterrietzone. In de Korte Waarden kan vrij dicht langs de rietzone worden gelopen waarbij in zowel de riet- en waterzone als het weiland de broedvogels kunnen worden onderzocht. Met behulp van een kano kan ook aan de waterkant de rietoever op broedvogels worden onderzocht.

Er is een klein deel van het rietland, nabij bungalowpark Veluwestrandbad, wat jaarlijks in de winterperiode wordt gemaaid. Afgelopen jaar 2022/2023 is een natuurherstelproject uitgevoerd ten behoeve van de Grote Karekiet door de gemeente Elburg. Er zijn vele inrichtingsmaatregelen getroffen in het grote rietland dat noordelijk in het plot ligt. Het voormalige meertje is geïsoleerd met behulp van kades, er zijn verschillende sloten in het rietland gegraven en op sommige plekken in het meertje is ook rietaanplant geweest met de rietkragge die tijdens het sloten graven vrij kwamen. Ook is er over heel veel meters langs het hele plot hekwerk in het water aangebracht om rietoevers te beschermen tegen vraat van onder andere ganzen, zwanen en meerkoeten. Dit is uitgevoerd met houten palen en er is gebruik gemaakt van ursus- of schapengaas. Dit is gaas heeft een grote maaswijdte; op twee plekken in het telgebied is waargenomen dat Knobbelzwanen met hun nek hierin verstrikt zijn geraakt en zijn overleden. Het gebruik van ursus- of schapengaas blijkt daarmee gevaarlijk te kunnen zijn voor deze grote watervogels. Verdere inrichtingswerkzaamheden lijken goed te zijn voor rietvogels. Wel was er vanwege de werkzaamheden een groot deel van de rietlanden gemaaid en vergraven. Hier konden rietvogels niet broeden maar pionierssoorten zoals Kleine Plevier of Kievit werden hier dan wel aangetroffen.

In dit plot worden er dit jaar in 2023 in totaal 44 soorten broedvogels vastgesteld met in totaal 362 territoria. De meeste soorten van de waterrietzone laten een lichte toename zien. Alleen de Knobbelzwaan (12), Meerkoet (35), Waterral (1) en Wilde Eend (4) laten een afname zien, waarbij het aantal Knobbelzwanen is gehalveerd ten opzichte van 2022 (23). Waarschijnlijk heeft dit te maken met de inrichtingsmaatregelen waarbij het binnenmeertje was afgesloten en er voor bijna 100% gaas is aangebracht langs de waterrietoever. Knobbelzwanen kunnen niet makkelijk voorbij of achter het gaas vandaan. Er was beperkt toegang voor de Knobbelzwaan om te kunnen broeden. Meerkoet (35) en Waterral (1) laten een lichte afname zien ten opzichte van 2021 (resp. 39 en 2 territoria). Fuut (19), Grauwe Gans (25),

Figuur 3.11. Begrenzing van BMP-telgebied 2267 - Korte Waarden. Gedeeltes waarin het riet 's winters is gemaaid zijn rood gearceerd.

Grote Canadese gans (2), Kraakeend (3) en Tafeleend (2) laten allen een lichte toename zien. Kuifeend (4) en Krooneend (5) laten een sterkere stijging zien ten opzichte van vorig jaar. Maar in de reeks zijn dit geen bijzonder hoge aantallen.

Slobeend (1) is normaal gesproken een soort van graslanden, maar dit jaar wordt de soort in het noordelijk deel waar het rietland jaarlijks gemaaid wordt meerdere malen waargenomen (ook als paar). Op 23 juni wordt hier zelfs een alarmerend vrouwtje waargenomen wat tekenen van afleidingsgedrag vertoonde. Deze weidevogel in rietbiotop is kennelijk toch succesvol.

De meeste rietvogels laten een toename zien. Een aantal soorten laten een sterke toename zien. De Cetti's zanger (5) heeft een vlucht gemaakt van 1 naar 5 territoria in dit plot. Deze toename volgt de landelijke trend. Ook de Snor (10) laat meer dan een verdubbeling zien ten opzichte van vorig jaar en het hoogste aantal vanaf het begin van de reeks in 1999. Vooral in het grote rietveld in het noorden is, ondanks de inrichtingswerkzaamheden en maaiwerkzaamheden, de dichtheid hoog te noemen. De Baardman (12), Bosrietzanger (14), Kleine Karekiet (65) en Rietzanger (51) laten allen, ondanks de werkzaamheden, een lichte toename zien. De Blauwborst (4), Rietgors (17) en Sprinkhaanzanger (1) laten een afname zien. Blij Blauwborst en Rietgors is deze afname fors ten opzichte van 2022 (resp. 7 en

26 territoria). Mogelijk is het weghalen van ouder rietland in het noordelijk rietveld door inrichtingsmaatregelen voor deze soorten niet gunstig geweest. De Sprinkhaanzanger lijkt in alle plots wat afgenomen te zijn, mogelijk is dit een landelijk beeld. De Bruine Kiekendief (1) is ook dit jaar weer aanwezig in noordelijke rietveld, waarbij ook het nest met 6 eieren op 24 mei is gevonden.

Van de bos en struweelvogels laten de meeste soorten een toename zien behalve de Tuinfluiter (8) en Zwartkop (4). Buizerd (1), Spotvogel (1), Koekoek (2) en Zwarte Kraai (1) zijn dit jaar nieuw ten opzichte van vorig jaar maar in de reeks uiteraard niet. Grasmus (3) is een sterke stijger ten opzichte van vorig jaar.

De weidevogelsoorten laten een wisselend beeld zien. Het aantal Kieviten (10) is licht afgenomen ten opzichte van vorig jaar. De Gele Kwikstaart (1) is gelijk gebleven, terwijl de Kleine Plevier (5) en Scholekster (3) zijn toegenomen. Voor de Kleine Plevier heeft de toename vooral te maken met de inrichtingsmaatregelen waardoor geschikt, kaal, broedbiotoop aanwezig was. Mogelijk is dit volgend jaar weer heel anders en meer begroeid.

Kampernieuwstad – 2268

Dit plot, van ongeveer 80ha groot, ligt buitendijks aan het Drontermeer. Graslanden achter de dijk lopen langzaam over in rietlanden in het water van het Drontermeer. Een brede rietoever van gemiddeld 10 meter breed bestaat uit waterriet. In de winterperiode worden delen van het rietland gemaaid. De gemaaide delen zijn dit jaar ook in kaart gebracht. Door de maaiwerkzaamheden is het plot vanaf de graslanden tot het water goed te bereiken voor een volledig beeld van de broedvogels tijdens de start van het seizoen. Later in het seizoen is het moeilijker te bereiken en te overzien. De laatste twee ronden zijn gedaan lopend langs het rietland en vanaf het water met behulp van een de kano.

Dit jaar werden er 44 verschillende soorten broedvogels aangetroffen met in totaal 368 territoria. De Roodhalsfuut heeft zich eenmaal laten zien tijdens de laatste ronde op 23 juni. Hiervoor heeft de soort zich hier niet laten zien of horen. Kennelijk heeft er verderop in het Drontermeer wel een paartje Roodhalsfuten gezeten (med. R. Foppen). Mogelijk heeft een enorm vlot op de plek waar jaarlijks de Roodhalsfuut waargenomen wordt voor de afwezigheid gezorgd. Dit is ook bij Rijkswaterstaat gemeld. Acties om deze weg te halen zijn wel geprobeerd maar dit is niet gelukt. Al twee jaar achtereenvolgend is er geen Roerdomp (o) in Kampernieuwstad waargenomen en ook Grote Karekiet werd niet aangetroffen.

Impressie telgebied de korte waarden, met Knobbelswanen voor het schapengras (Fotograaf: Jelle Abma).

Figuur 3.12. Begrenzing van BMP-telgebied 2268 - Kampernieuwstad. Gedeeltes waarin het riet 's winters is gemaaid zijn rood gearceerd.

Het aantal Dodaarzen (3) is gelijk gebleven als vorig jaar. Fuut (14), Meerkoet (27) en Waterral (1) laten allen een afname van 1 territorium zien ten opzichte van 2022. Ook Grauwe Gans (13) en Grote Canadese Gans (2) laten een afname zien. Opvallend is een toename van Knobbelzwaan (8), Kuifeend (6), Tafeleend (6) en Waterhoen (3) in de oeverzone. Vooral de twee eendensoorten laten een behoorlijke toename zien. De Bruine Kiendief (1) is aanwezig, een paar wordt regelmatig gezien. Er wordt gealarmeerd en tijdens een bezoek begin mei is een nest zonder eieren aangetroffen.

De meeste rietvogels laten een toename zien behalve de Rietgors (24) en de Sprinkhaanzanger (3), die juist een afname laten zien ten opzichte van vorig jaar. De Kleine Karekiet (78) blijft gelijk aan vorig jaar. De Cetti's zanger (2) heeft dit jaar in Kampernieuwstad ook voet aan de grond gezet. Blauwborst (10), Bosrietzanger (18), Rietzanger (46) en Snor (7) laten allen een toename zien. De Snor laat een forse toename zien ten opzichte van vorig jaar, alleen wel vergelijkbare aantallen als in 2020 en 2021. De soorten van struweel lijken wat toe te nemen. Grasmus (4), Braamsluiper (2) en Kneu (5) nemen in aantal toe. Roodborsttapuit (5) blijft gelijk. Mogelijk heeft de toename van de soortgroep te maken met het ruiger worden van delen van het rietland, of wellicht heeft deze soortgroep een goede overwintering of trek gehad naar de broedgebieden. In het grasland of akkergedeelte van het plot laten Kievit (5) en Gele Kwikstaart (1) een lichte toename zien. Graspieper (1) laat een forse achteruitgang zien en Scholekster wordt niet meer vastgesteld als broedvogel. Het beheer van de graslanden en akkers in het gebied is ook niet echt gericht op weidevogels.

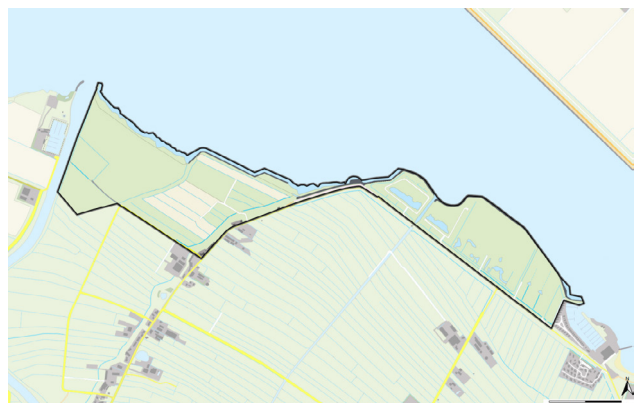
Eempolder-oost - 2287

Eempolder-oost is een plot wat ligt aan de oevers van het Eemmeer. Het plot is in totaal 93,5ha groot. De rivier de Eem vormt de westelijke grens en het telgebied loopt door tot aan het vakantiepark van Bunschoten-Spakenburg. Naast oevers bestaande uit drogere en natte rietlanden bestaat het plot ook uit graslanden en akkers. Het westelijk deel van het plot, wat in eigendom is van waterbedrijf Vitens, bestaat voornamelijk uit graslanden met waterpartijen en omliggende rietlanden. Deze graslanden zijn kruidenrijk, vochtig en worden vrij extensief beheerd. Het oostelijk deel van het plot bestaat voornamelijk uit reguliere graslanden en of maispercelen die vrij intensief gebruikt worden.

De broedvogels die gebonden zijn aan de zone tussen water en het drogere rietland laten over het algemeen een toename zien. Alleen Wilde Eend (10) laat een behoorlijk afname zien in dit plot ten opzichte van twee jaar geleden (22). Meerkoet (25) en Bergeend (2) laten een hele lichte afname zien. Grauwe Gans (24), Fuut

Impressie van telgebied Kampernieuwstad, met gemaaid rietland tot aan de waterrand en een vlot aan de oever waar vorig jaar mogelijk de Roodhalsfuut heeft gebroed (Foto's: Jelle Abma).

Figuur 3.13. Begrenzing van BMP-telgebied 2287 - Eempolder-oost.

(28) en Krakeend (11) laten een sterke toename zien. Ook Waterral (2) en Waterhoen (8) zijn vertegenwoordigd in de oeverzone.

Bijna alle rietvogels laten een toename zien ten opzichte van de aantallen van twee jaar geleden. Alleen Rietgors (18) bleef nagenoeg stabiel met één territorium minder dan in 2021 en Kleine Karekiet (48) liet een lichte afname zien (55 in 2021). De Cetti's Zanger heeft ook dit telgebied bereikt en is dit jaar voor het eerst als broedvogel vastgesteld, gelijk met 4 territoria. Ook het aantal Blauwborsten (10) en Rietzangers (26) is in de afgelopen twee jaar fors toegenomen. Rietlanden rond de plasjes in het oostelijk deel worden ouder en dichter, wat de rietlanden mogelijk geschikter maakt. Ook het verwijderen van grote bomen en afplaggen van delen van het rietland in westelijk deel van het plot twee jaar geleden lijkt voor de rietvogels positieve invloed te hebben gehad. In het westelijk deel is er telkens ook een paartje Bruine Kiekendieven (1) waargenomen. Er is gezocht naar een nest in de rietoever maar dit is niet gevonden. Mogelijk heeft het paartje een broedpoging ondernomen maar wellicht is deze mislukt. Later is gedrag wat jongen indiceert ook niet waargenomen. Wel bleef het paar lang in hun territorium hangen en foerageren.

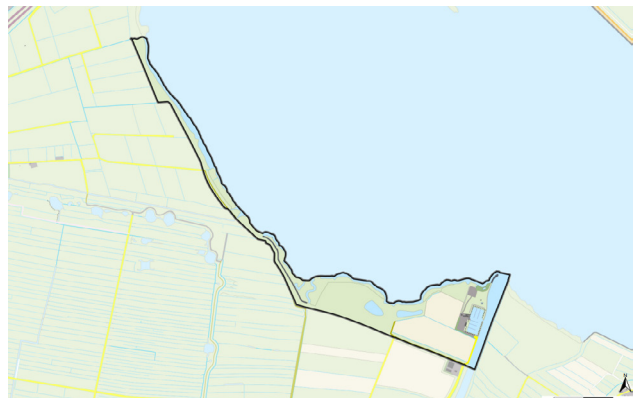
Alle weidevogelsoorten laten tussen 2021 en 2023 een achteruitgang zien. Grutto (1) is nagenoeg niet meer aanwezig. Er zijn twee waarnemingen van paartjes in de plasdrasjes oostelijk gedaan, maar een broedpoging is niet ondernomen. Ook Kievit (11) laat een afname zien. De meeste Kieviten worden aangetroffen op de maispercelen in het westelijk deel van het plot. Vanwege meerdere werkzaamheden tijdens het broedseizoen moesten de Kieviten veelal opnieuw starten met een broedsel. Bij een aantal paren zijn ook kuikens en alarmerend gedrag waargenomen. Andere Kieviten begonnen veelal opnieuw weer te baltsen boven de maispercelen na de werkzaamheden. Gele Kwikstaart (3), Scholekster (4), Slobeend (2) en Tureluur (6) laten een iets lichtere afname zien als de hiervoor genoemde soorten. Kluut (2) en Kleine Plevier (2) bleven in de afgelopen twee jaar stabiel.

Eempolder Maatpolder-Buitendijks - 2288

Dit telgebied is in totaal 63,5 ha groot en ligt aan het Eemmeer westelijk van de Eem. Het plot bestaat veelal uit rietlanden waarbij de brede waterrietoever van gemiddeld 5 a 10 meter breed overgaat in het Eemmeer. In de winter hebben er geen maaiwerkzaamheden plaats gevonden in het riet; alleen in augustus 2022 zijn er kleine delen gemaaid. Aan de oostkant van het plot zijn groter akkerlandpercelen en graslandpercelen aanwezig aan de voet van de dijk. Het akkerland wordt behoorlijk intensief gebruikt, in tegenstelling tot de

Impressie van telgebied Eempolder-Oost (Foto's Jelle Abma).

Figuur 3.14. Begrenzing van BMP-telgebied 2288 - Eempolder/ Maatpolder-Buitendijks.

graslanden die in 2021 ingericht zijn ten behoeve van weidevogels. Hier wordt vooral water hoger opgezet met behulp van een molen en worden brede greppels tijdens het hele broedseizoen vochtig en nat gehouden. Dijken en kleine stukjes grasland worden door schapen begraasd. Noordelijk bestaan naast de graslanden vooral dijken met daarlangs de rietlanden. Vanaf de dijken is het rietland redelijk goed te overzien en te beluisteren tijdens de verschillende bezoeken.

Als we kijken naar de broedvogels van water en rietover dan nemen de meeste soorten van dit biotoop licht toe. De Fuut (31) daarentegen laat een afname zien in de afgelopen twee jaar, hoewel de aantallen juist beduidend hoger lagen dan in de jaren vóór 2021. Grauwe Gans (25), Kuifeend (3) en Wilde Eend (7) nemen licht af. Roerdomp (1), Waterral (1) en Waterhoen (4) zijn in tegenstelling tot 2021 weer aanwezig in het telgebied en Meerkoet (23) laat een lichte toename zien. Ook Krakeend (12), Knobbelswaan (2) en Bergeend (5) laten een toename zien, waarbij de Krakeend de sterkste toename laat zien.

De meeste rietvogelsoorten lijken toe te nemen de afgelopen twee jaar. Dit jaar wordt er helaas geen territorium van een Bruine Kiekendief vastgesteld en opvallend genoeg laat de Kleine Karekiet (62) een behoorlijke afname zien ten opzichte van de stabiele aantallen vanaf 2017 (steeds ca. 70 territoria). Blauwborst (5) laat een lichte afname zien. De Cetti's zanger (5) heeft het Eemmeer in de afgelopen twee jaar ook ontdekt. Afgelopen seizoen is de soort voor het eerst vastgesteld en meteen met vijf territoria. Dit beeld van een forse toename laat deze soort in heel Nederland zien. Ook Baardman (2) is dit jaar weer aanwezig in vergelijkbare aantallen met de jaren vóór 2021 (in 2021 was de soort afwezig). Rietzanger (42) en de Snor (3) laten beide een behoorlijke toename zien in dit plot ten opzichte van twee jaar geleden. In 2017 zijn er vergelijkbare aantallen voor de Rietzanger waargenomen, en in 2011 vergelijkbare aantallen van de Snor in dit plot. Wellicht heeft een geschikt broedbiotoop met ouder rietland in combinatie met een goede overleving tijdens overwintering en trek dit jaar voor hoge aantallen gezorgd.

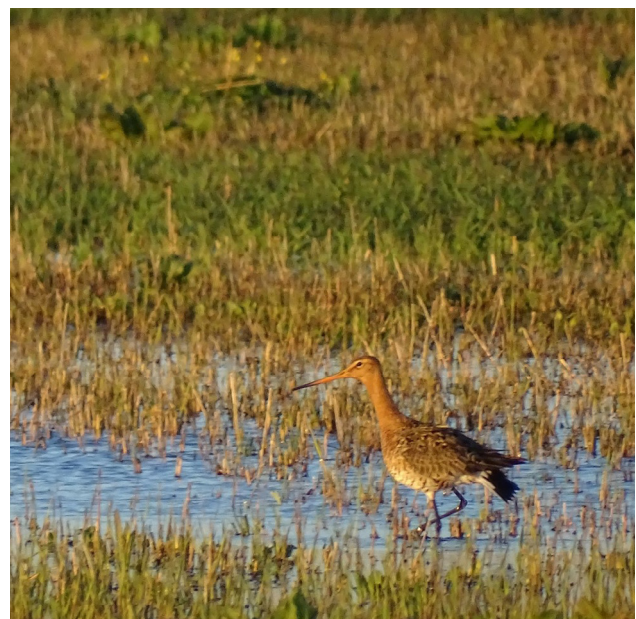
Als we naar de weidevogels kijken zijn vooral de pionierssoorten afgenomen. Bontbekplevier (1) en Kleine Plevier (1) en in mindere mate ook de Kievit (12) zijn in twee jaar afgenomen. Waarschijnlijk heeft dit te maken met de graslanden die zijn ingericht ten behoeve van weidevogels. Na de inrichting zijn de graslanden meer begroeid geraakt en dus minder geschikt voor kale grondbroeders als bovengenoemde soorten.

De andere weidevogelsoorten laten een positief beeld zien op de ingerichte percelen. Grutto (5) laat een forse toename zien ten opzichte van twee jaar geleden.

Ook de Tureluur (12) laat deze forse toename zien. Plasdrasgreppels met hoge waterstanden tijdens het gehele seizoen lijken positieve invloed te hebben op deze twee soorten. Maar ook de Zomertaling (1) en Slobeend (1) lijkt hiervan te profiteren. Het aantal Scholeksters (6) blijft de afgelopen 2 jaar stabiel terwijl de Gele Kwikstaart (2) behoorlijk is afgenomen in akker- of grasland.

Twee jaar geleden waren er nog wel twee Kwartels aanwezig terwijl ze dit jaar op akkers ontbraken. En na de inrichtingswerkzaamheden zijn er ook geen Kluten meer waargenomen.

In de steile oever van het kleine meertje in het plot is een kolonie Oeverzwaluwen (26) en broedt een IJsvogel (1). Zowel bij het gemaaltje als ook in de nestkast nabij het meertje broeden er Torenvalken (2).

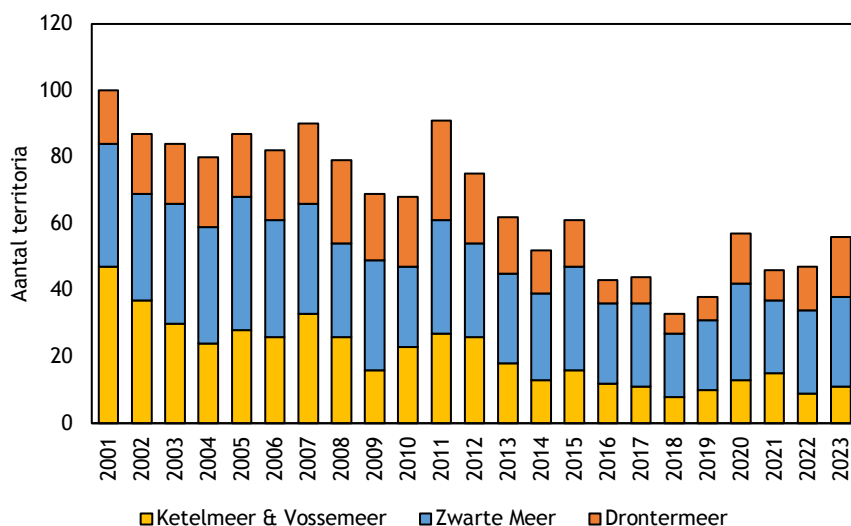

Impressie van telgebied Eempolder/Maaspolder-Buitendijks, waar de Grutto lijkt te hebben geprofiteerd van de nieuwe inrichtingsmaatregelen (Fotograaf: Jelle Abma).

3.2. Grote Karekiet en andere zeldzame soorten in de noordelijke Randmeren

3.2.1. Grote Karekiet

In tabel 3.2 wordt een overzicht gegeven van de aantallen vastgestelde Grote Karekieten in 2023 en in voorgaande jaren.

Figuur 3.15. De aantalsontwikkeling van de Grote Karekiet in de noordelijke Randmeren.

Jaar	Ketelmeer & Vossemeer	Zwarte Meer	Drontermeer	totaal
2001	47	37	16	100
2002	37	32	18	87
2003	30	36	18	84
2004	24	35	21	80
2005	28	40	19	87
2006	26	35	21	82
2007	33	33	24	90
2008	26	28	25	79
2009	16	33	20	69
2010	23	24	21	68
2011	27	34	30	91
2012	26	28	21	75
2013	18	27	17	62
2014	13	26	13	52
2015	16	31	14	61
2016	12	24	7	43
2017	11	25	8	44
2018	8	19	6	33
2019	10	21	7	38
2020	13	29	15	57
2021	15	22	9	46
2022	9	25	13	47
2023	11	27	18	56

Tabel 3.2. Overzicht van de aantallen territoria van de Grote Karekiet in de noordelijke Randmeren.

3.2.2. Overige zeldzame soorten

Hoewel de tellingen primair zijn gericht op Grote Karekiet, zijn tijdens de veldbezoeken ook waarnemingen van andere zeldzame soorten broedvogels genoteerd. In tabel 3.3 wordt een overzicht gegeven van de vastgestelde soorten en de aantallen territoria. Voorts is het aangegeven als de aantallen als onvolledig zijn ingeschat.

Soortnaam	Drontermeer	Ketelmeer	Vossemeer	Zwartemeer
Roodhalsfuut	2			
Roerdomp	3	4	1	14
Woudaap		1		
Kwak				1
Purperreiger				4
Brandgans		>=6		2
Krooneend	14	5	12	10
Smient			1	
Zeearend	1	1		2
Bruine Kiekendief	5	4	2	8
Porseleinhoen	>=0	>=0	>=0	0
Bontbekplevier				2
Kleine Plevier	1			1
Kokmeeuw				389
Zwartkopmeeuw				5
Zilvermeeuw				15
Kleine Mantelmeeuw				19
Visdief				28
IJsvogel	>=1	>=1		6
Oeverzwaluw		27		
Blauwborst	18		9	
Cetti's Zanger	28	>=17	16	35
Snor	17		10	
Rietzanger	97		45	
Grote Karekiet	18	8	3	27
Baardman	6	>=33		163
Buidelmees		>=1		

Tabel 3.3. Overzicht van de vastgestelde overige zeldzame soorten broedvogels in de vier noordelijke Randmeren in 2023.

3.3. Natuurontwikkeling in het Zwarte Meer: ontwikkelingen op Snörre en Kraggenoog in 2023

In de winter en voorjaar van 2015-16 werden in het oostelijke deel van het Zwarte Meer twee natuurontwikkelingseilanden opgespoten door Rijkswaterstaat, ter hoogte van de Zwarte Hoek. De eilanden kregen de naam Kraggenoog en De Snörre. Het doel is om waterriet te laten ontwikkelen, dat op termijn geschikt is voor kritische moerasvogels, zoals de Grote Karekiet. Direct na de aanleg in 2016 raakten de eilanden bezet door vooral Kokmeeuwen en Visdieven en vanaf 2017 ook door de grotere meeuwen. De meeuwen broeden vooral op de basaltblokken en in de hogere vegetatie en de sterns geconcentreerd op zandige bodems met schelpjes. Met name de aantallen van de Kokmeeuw namen in rap tempo toe, met topaantallen van ruim 1100 nesten in 2021. In 2022 waren de aantallen iets lager (zie tabel). In 2023 heeft op 12 juni een integrale nestentelling plaatsgevonden.

Het broedseizoen van 2023 ging voor de meeuwen en sterns niet zonder slag of stoten. Eind april/begin mei was er een enorme uitbraak van vogelgriep op beide eilanden, waarbij honderden meeuwen en sterns werden geraapt door medewerkers van Rijkswaterstaat. Elders in de Randmeren (Eemmeer, Friesche IJsselmeerkust) en op andere plekken in het land (Waddenzee) was de sterfte onder de vogels vergelijkbaar. Toch gingen later in het seizoen meeuwen en sterns over te broeden. Tijdens de integrale nestentelling op 12 juni waren nog veel nesten met eieren aanwezig van zowel de meeuwen als de sterns. Een duidelijk teken dat er vertraging eerder in het seizoen had plaatsgevonden.

Ondanks de uitbraak was er een vrij grote kolonie Kokmeeuwen aanwezig. Het totaal aantal nesten (389) was wel een stuk lager dan de afgelopen jaren (1123 in 2021 en 762 in 2022). De meesten meeuwen zaten weer op eiland De Snörre, in totaal 327 nesten. Op Kraggenoog zijn 62 nesten gevonden. Vermoedelijk hebben de Zwartkopmeeuwen een behoorlijke tik gehad vanwege de uitbraak en zijn veel volwassen vogels overleden. Het aantal gevonden nesten (5) was beduidend lager dan 2022 (25) en 2021 (18).

Op beide eilanden broeden sinds 2017 Kleine Mantelmeeuwen en Zilvermeeuwen. De aantallen zijn sinds 2020 iets afgenomen. Bij de grote meeuwen lijken de gevolgen van de uitbraak minder heftig, want ze bleven op beide eilanden stabiel. Van de Kleine Mantelmeeuw waren elf nesten aanwezig op eiland Kraggenoog en acht nesten op eiland De Snörre. De Zilvermeeuw deed het ook goed met negen nesten op eiland Kraggenoog en zes op eiland De Snörre. De Pontische Meeuw werden ook in 2023 niet vastgesteld. In 2021 was een paar aanwezig op eiland Kraggenoog, maar tijdens de telling kon toen geen zeker nest gevonden worden. Ze werden gezien op de palen aan de buitenrand van het eiland. Pontische Meeuwen nemen de laatste jaren toe als broedvogel in onder andere het Markermeer bij Lelystad en op de Kreupel in het IJsselmeer.

De Visdief neemt sinds 2018 af en verdween in 2019 van eiland De Snörre en verplaatste zich richting eiland Kraggenoog. Waarschijnlijk hebben ze last gehad

Aanzienlijke kolonie van Kokmeeuwen en Zwartkopmeeuwen op eiland De Snörre in het Zwarte Meer. Het is een hele klus om alle nesten te tellen tussen de hoge brandnetels (Fotograaf: Symen Deuzeman).

Tabel 3.4. Totalen per eiland in de periode 2016-2023.

Kraggenoog	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Brandgans	0	1	1	1	2	1	2	1
Grauwe Gans	0	2	2	5	6	4	5	1
Knobbelzwaan	0	0	0	0	1	1	1	1
Nijlgans	0	0	4	2	2	3	2	2
Krooneend	0	0	0	0	0	1	0	0
Kuifeend	0	1	2	7	14	12	8	5
Krakeend	1	0	1	1	4	4	3	0
Wilde Eend	0	1	0	0	0	0	0	0
Tafeleend	0	2	3	5	4	2	2	4
Kleine Mantelmeeuw	0	5	23	17	18	9	12	11
Zilvermeeuw	0	0	1	5	9	10	7	9
Pontische Meeuw	0	0	0	0	0	1	0	0
Kokmeeuw	74	17	0	229	123	165	51	62
Zwartkopmeeuw	0	0	0	3	5	5	2	2
Stormmeeuw	0	0	2	1	1	0	0	0
Visdief	12	8	1	48	31	40	53	28
Tureluur	3	1	2	1	1	1	1	0
Bontbekplevier	3	2	0	0	0	0	0	0
Kleine Plevier	5	1	1	1	0	0	0	0
Kluut	2	5	0	1	0	0	0	0
Scholekster	1	1	2	1	0	1	2	1
Meerkoet	0	1	2	4	2	1	2	0
Waterhoen	0	0	0	0	0	0	1	0
Gele Kwikstaart	0	1	0	0	0	0	0	0
Witte Kwikstaart	1	1	2	1	2	1	1	0
Kleine Karekiet	0	1	0	2	2	0	0	0
Rietgors	0	0	0	1	1	0	0	1

De Snörre	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Knobbelzwaan	0	0	0	1	1	1	0	2
Brandgans	0	0	0	2	2	2	1	0
Grauwe Gans	1	1	4	14	9	6	7	4
Nijlgans	0	0	6	5	4	2	2	2
Krakeend	0	0	1	1	3	2	2	0
Wilde Eend	0	0	0	2	1	0	1	2
Krooneend	0	0	1	2	2	2	2	2
Tafeleend	2	3	3	7	10	5	3	7
Kuifeend	0	1	4	5	7	3	13	11
Georde Fuut	0	0	0	0	2	1	1	0
Meerkoet	0	0	0	2	4	2	2	1
Kleine Mantelmeeuw	2	5	6	10	12	9	7	8
Zilvermeeuw	0	2	1	3	5	3	4	6
Kokmeeuw	90	686	832	618	398	958	711	327
Zwartkopmeeuw	0	4	4	4	18	13	23	3
Stormmeeuw	0	0	1	0	0	1	0	0
Visdief	6	59	72	0	0	0	0	0
Tureluur	2	1	0	0	0	0	0	0
Bontbekplevier	2	2	0	1	1	0	0	0
Kleine Plevier	1	1	0	1	0	0	0	0
Kluut	1	1	0	0	0	0	0	0
Scholekster	1	3	1	1	1	0	1	1
Witte Kwikstaart	1	1	2	1	1	0	1	1

van de uitbraak van vogelgriep aan het begin van het broedseizoen. Er waren duidelijk minder nesten (28) aanwezig dat in de jaren ervoor (40 in 2021 en 53 in 2022). Visdieven zijn ook erg gevoelig voor vogelgriep. Verreweg de meeste nesten bevonden zich in de eifase tijdens het bezoek op 12 juni, met 1-3 eieren per nest, gemiddeld 2,4 ei per nest (van de in totaal 22 nesten met eieren). In de overige nesten zaten net uitgekomen pullen.

Er zaten in 2023 geen Geoorde Futen bij de eilanden, de jaren ervoor steeds wel, met in 2020 zelfs twee paren. Het is bekend dat Geoorde Futen vaker rond meeuwenkolonies tot broeden komen.

Er lijkt geen sprake van een toename van het aantal broedende ganzen op beide eilanden. De Grauwe Gans bleef stabiel, hiervan werden uitsluitend paren geteld met uitgevlogen jongen. Het is mogelijk dat Grauwe Gans onderteld wordt vanwege het ontbreken van een bezoek vroeg in het voorjaar. Van de Nijlgans werden nesten gevonden met eieren en de enige aanwezige Brandgans had 6 pullen. Op beide eilanden komen behoorlijk veel broedende eenden voor, met name Kuifeenden, Krakeenden en Tafeleenden. Met name het aantal nesten van de Kuifeend is aanzienlijk op eiland De Snörre. Op dit eiland broedden ook twee paren Krooneenden in 2023. Eén vrouw vloog van een nest met eieren en bij een andere vrouw zwommen acht kleine kuikens. Kluten en plevieren zijn al een paar jaar verdwenen van de eilanden, mogelijk door de grote hoeveelheden meeuwen en sterns. In 2023 werden nog wel twee paar Scholeksters vastgesteld.

Er is nauwelijks sprake van waterriet (-ontwikkeling) langs de randen van beide eilanden en dus ook geen moerasvogels. Er werd dit jaar alleen een Rietgors gezien tijdens de telling, die waarschijnlijk van haar (grond-)nest afvloog. Langs de buitenranden van de eilanden hield zich ook een groep met Grauwe Ganzen en Brandganzen op binnen de rasters, dit waren de paren met uitgevlogen jongen die voor onder andere vraatschade zorgde en de bestaande ijle rietvegetatie behoorlijk aantasten.

Op de drijvende rietmatten van kunstwerk Pier en Horizon in de Zwarte Hoek, nabij de beide meeuwen-eilanden, broeden sinds 2020 meeuwen op de matten. In 2022 ging het om een nest van een Kleine Mantelmeeuw en 16 nesten van de Kokmeeuw. Vanwege de grote uitbraak van vogelgriep waren de rietmatten verwijderd, omdat hier begin mei veel dode meeuwen lagen.

Jonge Visdief net uit het ei op eiland Kraggenoog (Fotograaf: Symen Deuzeman).

Ondanks de enorme uitbraak van vogelgriep in april en begin mei, gingen meeuwen en sterns later in het broedseizoen over tot broeden, hetzij in lagere aantallen dan de afgelopen jaren. Op de foto een drielegsels van de Kleine Mantelmeeuw (Fotograaf: Symen Deuzeman).

4. Evaluatie

In 2023 zijn broedvogeltellingen uitgevoerd in 12 BMP-telgebieden langs de Randmeren en de Maas, en daarnaast zijn tellingen uitgevoerd van Grote Karekieten en andere zeldzame soorten in de noordelijke Randmeren. De uitvoering van de tellingen is goed verlopen.

Referenties

Vergeer J.W., Boele A., van Bruggen J. & van Turnhout C. 2023. Handleiding Sovon broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

In opdracht van:

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

